

Emil Weyr a jeho pobyt v Itálii v roce 1870/71

Německá část deníku a její český překlad

In: Jindřich Bečvář (author); Martina Bečvářová (author); Jan Škoda (author): Emil Weyr a jeho pobyt v Itálii v roce 1870/71. (Czech). Praha: Nakladatelství ČVUT, 2006. pp. 66–101.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/401204>

Terms of use:

© Bečvář, Jindřich

© Bečvářová, Martina

© Škoda, Jan

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

NĚMECKÁ ČÁST DENÍKU

Am 7. November 1870 (Montag)

Früh von Prag um 7 $\frac{1}{2}$ Uhr mit Mutter und Marie, welche mich bis Běchovic begleiten, von da die Reise allein in der zweiten Classe ziemlich langweilig mit einer Majorsgattin aus Wien. In Wien um 8 $\frac{1}{2}$ Abends angekommen würden. Pelz erwartete mich. Die Ausfolgung des Gepäckes ist höchst miserabel, dagegen die Finanzwache liberal. Vom Bahnhof mit dem Omnibus bis zum Cafee Jebinger gefahren und dasselbst bis 11 $\frac{1}{2}$ Uhr geblieben, hierauf in die Controloanstalt gegangen. Einen Koffer übergepackt und niedergelegen, da jedoch Pelz sehr wissbegierig war, so von erster bis 2 Uhr wach. Das Schlafen genugt mir nicht gut, weil ich wenig zur Bedeckung hatte. Zweiten Tag Früh etwas Kopfschmerzen gehabt.

Am 8. November (Dienstag)

Nach dem Frühstück um 9 Uhr ins polytechnische Institut gegangen, hier den Wassmuth getroffen der die praktischen Übungen leitet. (Auch glaube ihn Arthur Schlosser gesehen zu haben.) Da Wassmuth im Ministerium vor Dr. Jelinek ... einer Ausstellung vorgestellt werden sollte, so besprechen wir zusammen ins Ministerium zu gehen. Hierauf ging ich ins Telegrafenamt, um Pelz hiervon zu benachrichtigen und schrieb hier zugleich einen Brief nach Prag. Hierauf ging ich ins Polytechnikum um Wassmuth abzuholen, wo ich ihn mit Pierre fand. Letzterer führte noch in sein Cabinet und befrag mich über Verhältnisse Prags. Hierauf nach trauerlichem Abschied ging mit Wassmuth ins Ministerium. Wassmuth ging zum Jelinek und ich wollte Helder und Schulz aufsuchen, doch gelang es mir nicht. Inzwischen war Wassmuth abgethan und ich ging zu Jelinek, welcher mich wie Mann und Jedermann sehr freundlich aufnahm und ganze Zeit mit mir plauderte. Er theilte uns unter anderem auch, dass in Wien drei neue Staatsrealschulen errichtet werden sollen und ersuchte mich ihm gelegentlich das Programm des Istituto tecnico in Mailand zu senden. (Wassmuth sollte mit einem material. Instrumente nach Neapel gehen, wo eine Ausstellung ist, aber weil er nicht italienisch kann, so ging davon ab). Mit Wassmuth mittaggemahlte ich bei Guttenbrunn in der Nähe der Burg (Augustinerstrasse), von wo er ins Institut spazieren ging. Wir verbundeten uns um 5 Uhr in Polytechnikum zu treffen, was geschah, doch gingen wir nicht ins Theater, wie wir wollten, sondern zum Jebinger und von hier fuhren wir auf den Stephansplatz, von wo wir zum Pelz gingen. Ich und Pelz gingen zum Likey nachmalen und Wassmuth in eine Stunde. Ich legte noch zeitliches nieder und schlief ganz gut. Heute lernte ich auch den Herrn Schmutzer, den Nachfolger von Pelz, kennen.

A JEJÍ ČESKÝ PŘEKLAD

7. listopadu 1870 (pondělí)

Ráno z Prahy v půl osmé s matkou a Marií, které mne doprovázely až do Běchovic. Odtud jízda v druhé třídě, celkem nudná, sám se ženou jednoho majora z Vídně. Do Vídně jsme dorazili v půl deváté večer, Pelz mne očekával. Výdej zavazadel prachmizený, naproti tomu finanční stráž liberální. Z nádraží jsme jeli omnibusem ke kavárně Jebinger a tam se až do půl dvanácté zdrželi, odtud šli do kontrolního ústavu. Přebalil jsem kufr a ulehl, protože však byl Pelz velmi zvědavý, tak jsem od jedné do druhé hodiny bděl. Spánek mě neuspokojil, neboť jsem měl málo na přikrytí. Druhý den ráno trochu bolela hlava.

8. listopadu (úterý)

Po snídani v devět hodin šel na Polytechnický institut, zde potkal Wassmutha, který vede praktická cvičení. (Myslím, že by ho měl vidět Arthur Schloesser.) Jelikož Wassmuth měl být představen na ministerstvu před dr. Jelinkem ...³, tak jsme se domluvili na ministerstvo zajít společně. Pak jsem šel na telegrafní úřad, abych informoval Pelze a zároveň tam napsal dopis do Prahy. Odtud jsem šel na polytechniku, abych došel pro Wassmutha, kde jsem ho našel s Pierrem. Posledně jmenovaný ještě vede svůj kabinet a vyptával se mě na poměry v Praze. Odtud po smutném rozloučení šel s Wassmuthem na ministerstvo. Wassmuth šel k Jelinkovi a já jsem chtěl vyhledat Helderera a Schulze, což se mi však nezdařilo. Mezitím byl Wassmuth odbyt a já šel k Jelinkovi, který mne u všech všudy velmi přátelsky přijal a celý čas se mnou klábosil. Sděлил nám mimo jiné, že ve Vídni by měly být zřízeny tři nové státní reálné školy a požádal mne, abych mu příležitostně zaslal program *Istituto tecnico* v Miláně. (Wassmuth měl jet s nějakým materiálním přístrojem do Neapole, kde se koná jakási výstava, ale jelikož nevládne italštinou, tak od toho odstoupil.) S Wassmuthem jsem poobědval u Guttenbrunna poblíž Hradu (Augustiniánská ulice), odkud on šel procházkou k institutu. Dohodli jsme se sejít v pět hodin na polytechnice, což se také stalo, nešli jsme však do divadla, jak jsme chtěli, nýbrž k Jebingerovi a odtud jeli na Štěpánské náměstí, odkud jsme šli k Pelzovi. Já a Pelz jsme šli k Likeyovi povečeřet, za hodinu Wassmuth. Ulehl jsem jen na chvíli a spal celkem dobře. Dnes jsem také poznal pana Schmutzera, Pelzova nástupce.

³ Nečitelné místo.

Am 9. November (Mittwoch)

Früh um 8 Uhr aufgestanden und zur Weiterreise geordnet. Mit Pelz zum Südbahnhof gegangen, dasselbst mitsammen gefrühstückt und ich um 10 $\frac{1}{4}$ Uhr nach Gratz abgereist. Es fuhren viele italienischen Arbeiter (nach Quarner, Friaul etc.) mit, welche es wirklich schönen Gesängen sich auszeichneten. Ich war mit einem einzigem Herrn (Ungar) in einem Nichtrauchercoupee 3ter Classe (zahlte 6 Fl. 61 kr.), welcher jedoch in Wiener-Neustadt, bis wohin der Zug ein Schnellzug war, ausstieg. Von hier bis Gratz fuhr ich ganz allein, was mir genug langweilig wird. Der Übergang über Semmering ist grossartig, bei Gloggnitz steigt es schon und erreicht eine ungeheure Hohe. Die langen Tunnel, die Alpenpartie und alles ist überwältigend. Oben lag schon viel Schnee. Auf der Station Klamm sind sehr gute Aepfel (á 3 kr.) zu haben. Den 900° langen Viadukt glaube ich verpasst zu haben (?). In Mürzzuschlag zu mittaggegessen, theuer und nicht sehr gut und dann nach Gratz gereist, wo wir um 6 $\frac{1}{4}$ Abends ankamen. Ich gesellte mich zu einem wohlbeleibten Paterlein, der in Gratz irgendwo Hofmeister ist und fuhr mit ihm im Omnibus (10 kr.) bis Zur Ungarischen Krone, wo ich abstieg und in zweiten Stock Nro. 6 bezog. Dieser Gasthof ist still und in der mitte der Stadt gelegen. Ich ging sofort ins landschaftliche Theater, wo man Wilhelm Tell von Rossini auffuhrte. Ich fand in Perigeum (50 kr.) viele Italiener. Das Theater ist hübsch und gross und gut besetzt. Ich blieb um zwei Akte und ging zurück, nachtmahlte und ging schlafen. Das Zimmer war sehr kalt und nur eine Decke zum Inventar. Der Plaid leistete ausgezeichnete Dienste.

Am 10. November (Donnerstag)

Um 8 Uhr in Café Enrop vis á vis dem Gasthofs gefrühstückt und dann ins Joaneum (Reinhergasse) gegangen um Lippich zu besuchen, denn noch nicht im Direktariat war (er ist Direktor), ging ich in den grossen und hübschen botanischen Garten. Um 10 Uhr ging ich wieder ins Direktariat und traf Lippich, der mich sehr freundlich empfing, wo ich bis 11 Uhr blieb. Von hier ging ich auf den Schlossberg von wo eine herrliche Aussicht sein muss, leider war viel Nebel. Hierauf kaufte ich zwei Ansichten von Gratz und kehrte ins Joaneum zurück, wo ich Alle traf und ein Stückchen mit ihm ging. Dieser empfing mich enthalter kühler, warum weiss ich nicht. Hierauf bei der Krone gegessen. Hierauf abermals am Schlossberg gewesen, das Wetter war herrlich, aber das Gebirge dennoch im Nebel. Das Panorama von Gratz ist herrlich, vier Brücken führen über den Fluss und die Ausdehnung wirklich überraschend gross. Vom Schlossberg ging ich auf das Glacis, wo sich schöne Spaziergänge befinden und hierauf ins Cafee Schmidt nahe beim Stadttheater, welches ich jedoch im Inneren nicht gesehen habe. Von aussen verspricht es schön zu sein. Ich fand, dass die Theuerung in Gratz jener in Wien in nichts nachsteht. Hierauf ging ich wieder um 5 $\frac{1}{2}$ Uhr zum Direktor Lippich, wohin ich Vormittags von ihm eingeladen wurde.

9. listopadu (středa)

Ráno vstal v osm hodin a připravil se k další cestě. S Pelzem jsem šel na Jižní nádraží, kde jsme spolu posnídali a já ve čtvrt na jedenáct odcestoval do Štýrského Hradce. Jelo s námi mnoho italských dělníků (do Kvarneru, Friuli atd.), kteří se vyznamenali skutečně krásnými písněmi. Byl jsem s jedním jediným pánem (Maďarem) v nekuřáckém kupé 3. třídy (zaplatil 6 zl. 61 kr.), který však ve Vídeňském Novém Městě, až kam byl vlak rychlíkem, vystoupil. Odtud až do Štýrského Hradce jel jsem úplně sám, což mi bylo dosti nudné. Přechod Semmeringu je velkolepý, u Gloggnitz to již stoupá a dosahuje nesmírné výšky. Dlouhé tunely, alpské partie a vše je úchvatné. Nahoře leželo již mnoho sněhu. Na stanici Klamm jsou velmi dobrá jablka (po 3 kr.) k máni. 900° dlouhý viadukt⁴ jsem asi propásl (?). V Mürzzuschlagu poobědval, draze a nijak zvlášť dobře, a pak cestoval do Štýrského Hradce, kam jsme dorazili ve čtvrt na sedm večer. Přidružil jsem se k blahobytnému tatíkovvi, který je kdesi ve Štýrském Hradci hofmistrem, a jel s ním v omnibusu (10 kr.) až k Uherské koruně, kde jsem vystoupil a ve druhém patře č. 6 se ubytoval. Tento hostinec je tichý a položený ve středu města. Hned jsem šel do krajinského divadla, kde se uváděl Vilém Tell od Rossiniho. Potkal jsem v přízemí (50 kr.) mnoho Italů. Divadlo je pěkné a velké a dobře obsazené. Vyčkal jsem dvě jednání a šel zpátky, povečeřel a šel spát. Pokoj byl velmi chladný a v inventáři jen jedna deka. Pléd činil neocenitelné služby.

10. listopadu (čtvrtek)

V osm hodin v kavárně Enrop *vis á vis* [tj. naproti přes ulici] hostince posnídal a pak šel do Joannea⁵ (Reinherova ulice), abych navštívil Lippicha, ale poněvadž na ředitelství ještě nebyl (on je ředitel), šel jsem do velké a pěkné botanické zahrady. V 10 hodin jsem opět šel na ředitelství a potkal Lippicha, který mne velmi přátelsky přijal, tam jsem zůstal až do jedenácti hodin. Odtud jsem šel na Schlossberg,⁶ odkud musí být nádherný výhled, bohužel bylo příliš mlhavo. Potom jsem koupil dvě pohlednice Hradce a vrátil se zpět na Joanneum, kde jsem potkal Allého a kousíček s ním šel. Tento mne přijal zdrženlivě a chladně, proč, to nevím. Potom u Koruny pojedl. Potom byl opět na Schlossbergu, počasí bylo nádherné, avšak hory přesto v mlze. Panoráma Hradce je nádherné, čtyři mosty vedou přes řeku a rozloha je skutečně překvapivě velká. Ze Schlossbergu jsem šel na Glacis,⁷ kde jsou pěkné procházky, a potom do kavárny *Schmidt* poblíž Městského divadla, které jsem však zevnitř neviděl. Zvnějšku se však zdá být pěkné. Shledal jsem, že drahota v Hradci za tou vídeňskou nezaostává. Potom jsem znovu šel v půl šesté k řediteli Lippichovi, kam jsem byl od něho dopoledne pozván.

⁴ 1° = 1 vídeňský sáh = 1,8965 m, tedy 900° = 900 sáhů = 1706,85 m.

⁵ Joanneum – všeobecně vzdělávací ústav (de facto zemské museum) ve Štýrském Hradci. Založeno bylo roku 1811 arcivévodou Janem.

⁶ Zámecký vrch, bývalá pevnost nad městem.

⁷ Glacis – původně prostor před hradbami, přeměněný na velkolepý přírodní park.

Derselbe wohnt in der Merangasse Nro: 23, II. Stock, hinter dem Burgthore, ziemlich weit von der eigentlichen Stadt entfernt. Ich traf ihn nicht zu Hause und wollte schon wieder zurückgehen, als ich ihn mit seiner Frau begegnete und umkehren musste. Ich wurde aufs freundlichste empfangen und blieb fast bis 9 Uhr Abends, Lippich zeigte mir einige Arbeiten von Nĕmčík, welcher nach Wien an Stelle Hönigs berufen wurde und theilte mir auch mit, dass er (Lippich) nächstens (in februar 1871) etwas grosses: „Über belastete Träger“ erscheinen lassen werden. Auch musste ich mit der Familie Lippich (der Direktor, seine Frau und ein 6 Wochen altes Mädchen, welches ihm sehr ähnlich sieht) den Thee nehmen, wobei auch die Schwester (Marie) des Direktors gewesen war. Die Schwiegermutter liess sich entschuldigen. Wir unterhielten uns um so besser als die Frau, eine ungemein lebendige Italienerin (aus Brescia) ist und viel von ihrer Heirath erzählte. Lippich meinte keine Lust zu haben nach Prag zurück zu kehren und seine Frau sagte, dass ihre einzige Hoffnung darin bestehe, ihr Mann würde einst eine Berufung nach Italien bekommen. Spät Abends trennte ich mich ungerne und ging ins Gasthaus wo ich eine Mehlspeise und ein Seitel Prälattenwein nachmahlte und schlafen ging. Die Wirkung des Weines war ausgezeichnet, da mir diese Nacht nicht so kalt war. Heute schrieb ich auch nach Hause und dann an Pelz nach Wien und an Assistenten Hendrich nach Prag um ihnen mitzutheilen, dass weder Koutný noch Morstadt um die erledigte Stelle des Inskriptionen am Joaneum unereichten (Lippich frag mich, ob ich die Stelle nicht haben möchte, was ich natürlich abschlug). Zwei Ansichten von Gratz schickte ich nach Hause.

Am 11. November Freitag

Früh musste ich schon um $\frac{1}{2}$ 5 aufstehen, weil der triester Zug um 6 Uhr abgeht. In starkem Regen fuhr ich per Omnibus zum Bahnhof, löste eine halbe Karte zweiter Classe (8 Fl. 1 kr.) und nahm den Caffé. Der Zug hatte sich jedoch um eine Stunde verspätet, so dass wir erst um 7 Uhr abgingen. Ich fuhr mit einem ungemein fetten, kleinen Pastor aus Hamburg, welcher nach Ancona reiste. Gegen 8 Uhr wurde der schönste Tag. Um 9 Uhr waren wir in Marburg und um $12 \frac{1}{4}$ in Steinbrück, wo ich einen Schweinbraten (sehr gut) und ein Seitel Wein mittagmahlte. Dann ging es weiter. Um 2 Uhr in Laibach Caffé genommen und es begann die Fahrt in den Karst hinter Adelsberg. Die trostloseste Gegend. Wir hatten während der Fahrt ein heftiges Gewitter, während der Pastor fürchterlich schnarchte. In Nabrezina war längerer Aufenthalt, wo schon Italiener in unser Coupee kamen. Gleich hinter Nabresina erscheint rechter Hand das Meer, was einen unbeschreiblichen Eindruck macht: das Wetter war sehr lau, so dass mir in meiner nördlichen Kleidung ungemein heiss wurde. Man fährt nun ununterbrochen etwa $\frac{3}{4}$ Stunden längs des Meeres und wir kamen etwa um $8 \frac{1}{2}$ Uhr in Triest an. Ich fuhr mit einem Omnibus zum Aquilla nera nahe beim Corso, wo ich abstieg und ein recht hübsches Zimmer im 1. Stock erhalte, nur scheint es theuer viel zu sein. Das Nachtmahl war so ziemlich theuer und nicht gar besonders (Kalbsbraten und $\frac{1}{2}$ Seitel Wein = 51 kr.). Zimmer ohne Ofen.

Ten bydlí v Meránské ulici čís. 23, II. poschodí, za hradní branou dosti daleko od vlastního města. Nenašel jsem ho však doma a chtěl jsem už jít zase zpátky, vtom jsem ho potkal i se ženou a musel jsem se vrátit. Byl jsem co nejpřátelštěji přijat a zůstal jsem téměř do devíti hodin večer. Lippich mi ukazoval nějaké práce od Němčíka, který byl povolán do Vídně na místo Höniga a sdělil mi také, že on (Lippich) brzy (v únoru 1871) nechá něco většího: „O zatížených nosnících“ zveřejnit. Také jsem musel s Lippichovou rodinou (ředitel, jeho žena a šest neděl staré děvčátko, které mu je velmi podobné) popít čaj, přičemž byla i ředitelova sestra (Marie). Tchyně se nechala poroučet. Bavili jsme se lépe než paní, která je neobyčejně živá Italka (z Brescie) a hodně vyprávěla o své svatbě. Lippich mínil, že by nebyla žádná radost vrátit se do Prahy, a paní říkala, že její jediná naděje spočívá v tom, že její muž jednou obdrží povolání do Itálie. Pozdě večer jsem se nerad utrhł a šel do hostince, kde jsem povečeřel moučník a žejdlík prelátského vína a šel spát. Účinky vína byly znamenité, takže mi této noci nebyla taková zima. Dnes jsem také psal domů a dále Pelzovi do Vídně a asistentovi Hendrichovi do Prahy, abych jim sdělil, že ani Koutný ani Morstadt uprázdňené místo inskriptora na Joanneu nezískali (Lippich se mne ptal, zda bych toto místo nechtěl, což jsem přirozeně odmítl). Dva pohledy Hradce jsem poslal domů.

11. listopadu pátek

Ráno jsem musel již o půl páté vstávat, neboť terstský vlak v šest odjíždí. V silném dešti jsem jel omnibusem na nádraží, koupil jsem poloviční lístek druhé třídy (8 zl. 1 kr.) a dal si kávu. Vlak se však o hodinu opozdil, takže jsme odjeli až v sedm hodin. Jel jsem s neobyčejně tlustým, malým pastorem z Hamburku, který cestoval do Ancony. Kolem osmé hodiny byl již překrásný den. V devět hodin jsme byli v Mariboru a ve čtvrt na jednu v Steinbrücku, kde jsem poobědval vepřovou pečení (velmi dobrá) a žejdlík vína. Pak se jelo dál. Ve dvě hodiny si dal v Lublani kávu a za Postojnou začala jízda Krasem. Velmi neutěšená krajina. Měli jsme za jízdy silné povětrí, během něhož pastor strašlivě chrápal. V Nabrežině byla delší zastávka, během níž do našeho kupé již přicházeli Italové. Hned za Nabrežinou se po pravé ruce objevilo moře, což činilo nepopsatelný dojem: počasí bylo velmi vlhké, takže mně v mém severském obleku bylo neobyčejně horko. Jelo se bez přestávky asi tři čtvrtě hodiny podél moře a asi v půl deváté jsme dojeli do Terstu. Jel jsem omnibusem do [hostince] *Aquila nera* [Černý orel] poblíž *Corso*, kde jsem vystoupil a dostal opravdu pěkný pokoj v 1. patře, jen se zdá být moc drahý. Večere byla dosti drahá a nijak zvláštní (telecí pečeně a půl žejdlíku vína = 51 kr.). Pokoj bez kamen.

Am 12. November 1870 Samstag

Gut geschlafen, um $7\frac{1}{2}$ aufgestanden in die Stadt und zwar zunächst zum Hafen gegangen, wo sich besonders der Molo San Carlo auszeichnet. Der Anblick des Meeres mit dem Wald von Masten ist überraschend herrlich, das Leben sehr bewegt, wie es auch natürlich ist. Nach der Bewegung der Schiffe, welche eine Pendelartige ist, schliess ich, dass es mare morto gibt und werde, daher höchstwahrscheinlich Morgen mit der Bahn nach Venedig fahren. Um $9\frac{1}{2}$ Uhr gefrühstückt (Café imperiale al Corso). Zum schwarzen Adler gemittagmahl, dann zu signore Maseratti gegangen, aber denselben nicht zu Hause getroffen. Gejaust in Cafee Tommasi beim Hafen. Abends in der Afrikanerin in Teatro comunale gewesen. (Parteren 1 Fl. 40), sehr schönes grosses Theater mit ausgezeichneten Kräften. Die Oper dauert von $7\frac{1}{2}$ – 11 Uhr. Hiernach soupirt und basta. Auch nach Hause und an Cremona geschrieben, ferner die Logir bezahlt (3 F. 60). *Dnes se mě tuze stejskalo, tak že bych byl hned ujel domu. Však myslím, že později bude někdo moct za mnou do Milana přijet.* Gut geschlafen.

Am 13. November Sonntag

Früh schon durch das Glockengeläute geweckt, um $5\frac{1}{2}$ Uhr aufgestanden, um 6 gefrühstückt, (im Hause) im Cafee Gellatti, nachher per Omnibus auf den Bahnhof gefahren und sich an einen Triestiner und einen Venezianer angeschlossen (erster Reiste nach Pisa wegen Marmorbestellungen). In Nabrezina überstiegen wir in italienische Wagens, welche ungemein elend sind, und fuhren bei Monfalcone, Gradiska, vorüber nach Görz (10 Uhr) durch eine trostlose Gegend. Bei der Abreise von Triest fing der Tag hübsch an und der Anblick des herrlichen Triester Meerbusens während Sonnenaufgangs war bewältigend. Das Meer war ziemlich ruhig und die kleineren Segelschiffe nahmen sich wie Vögel aus. Das Schloss Miramare präsentirt sich von beiden Seiten unterhalb der Bahn sehr vortheilhaft. Als wir zur italienischen Grenze fuhren, wurde es so kalt, dass die Schienen Glatteis hatten und wir nicht fort konnten, wodurch eine Verzögerung von 2 Stunden erstand. Nach dem das Meer verschwunden, zeigten sich rechter Hand die schon stark schneebedeckten Alpen und boten trotz des schlechten Wetters einen schönen Anblick, sie begleiteten uns fast während der ganzen Fahrt. In Udine wurde das Gepäck (ziemlich liberal) visitirt und Mittaggespeist (Zuppa, Coteletta e pane, ho pagato 1 franco 30 cent, abastanza molto) dann ging es ziemlich langweilig über den Tagliamento (sehr lange Eisenbrücke) die Piave bei Treviso vorbei nach Mestre ein, über die Lagenbrücke nach Venedig, wo wir um 6 Uhr Abends ankamen.

12. listopadu 1870 sobota

Dobře se vyspal, v půl osmé vstal a šel do města, a sice nejprve do přístavu, kde je zvláště význačné *Molo San Carlo*. Pohled na moře s lesem stožárů je překvapivě nádherný, život je bouřlivý, jak jest také přirozeno. – Po pohybu lodi, který je kyvadlovitý, docházím k závěru, že je *mare morto* [tj. mrtvé moře⁸], proto zítra do Benátek pojedu s největší pravděpodobností vlakem. V půl desáté posnídal (*Café imperiale al Corso*). U Černého orla poobědval, pak šel k signoru Maserattimu, ale nepotkal ho doma. Posvačil v *Cafe Tomassi* u přístavu. Večer na *Afričance*⁹ v Městském divadle (přízemí 1 zl. 40), velmi pěkné velké divadlo s vynikajícími silami. Opera trvá od 7 $\frac{1}{2}$ – 11 hodin. Poté povečeřel a basta. Napsal také domů a Cremonovi, pak zaplatil ubytování (3 zl. 60).¹⁰ Dnes se mě tuze stejskalo, tak že bych byl hned ujel domu. Však myslím, že později bude někdo moct za mnou do Milana přijet. Dobře se vyspal.

13. listopadu neděle

Ráno probuzen zvukem zvonů, v půl šesté vstal, v šest posnídal (v domě) v kavárně Gellatti, poté jel omnibusem na nádraží a připojil se k jednomu Teršťanovi a jednomu Benátčanovi (první cestoval do Pisy kvůli objednavce mramoru). V Nabrežině jsme přesedali do italských vagónů, které jsou neobyčejně bídné, a jeli jsme kolem Montfalcone, Gradišky do Gorice (deset hodin) bezútešnou krajinou. Při odjezdu z Terstu začal krásný den a pohled na nádhernou terstskou zátoku při východu slunce byl úchvatný. Moře bylo téměř klidné a malé plachetnice se vyjímaly jako ptáci. Zámek Miramare¹¹ se pod drahou velmi krásně představil z obou stran. Když jsme jeli k italským hranicím, byla taková zima, že koleje měly náledí a my nemohli dále, pročež vzniklo zpoždění 2 hodiny. Poté co moře zmizelo, ukázaly se po pravé straně již silně sněhem pokryté Alpy a nabízely navzdory špatnému počasí pěkný pohled, doprovázely nás téměř po celou cestu. V Udine byla (vcelku liberální) prohlídka zavazadel a oběd (*Zuppa, Coteletta e pane, ho pagato 1 franco 30 cent abbastanza molto*¹²), pak se jelo dosti nezázivně přes Tagliamento (velmi dlouhý železný most) přes Piavu u Trevisa až do Mestre a po lagunovém mostě do Benátek, kam jsme dojeli v šest hodin večer.

⁸ Snad měl na mysli „smrtící“ nebo „vražedné“ moře.

⁹ *Afričanka* – opera od Giacomo Meyerbeera (1791–1864).

¹⁰ Koncept tohoto Weyrova dopisu Cremonovi je na poslední stránce jeho deníku.

¹¹ Miramare – romantický zámek nad mořem vybudovaný v letech 1856 až 1860 Maxmiliánem Habsburským, pozdějším císařem mexickým.

¹² Polévka, kotleta a chleba, zaplatil jsem 1 frank 30 centů, dosti mnoho. Italská lira byla tehdy s francouzským frankem paritní, proto se zde názvy obou měn občas zaměňují.

Vom Bahnhofe fuhr ich in einer Gondel zum Gasthof Dela Luna, welche fährt, obzwar nur durch enge Gassen gemacht, auf mich einen unvergesslichen Eindruck machte, weil gleichzeitig alle Glocken Venedigs das Ave läuteten. Hierauf im Gasthof zu mittaggespeist (Table d'hotel zu 3 lire 50 centes) und auf den Markusplatz spazieren gegangen, den Markusthurm und den Dogenpalast gesehen. Im Cafe Spadi die Jause genommen und um 9 Uhr zurück nach dem Gasthofe. Ich freue mich Morgens die Kirche und das wichtigste bei Tage zu sehen. Das Hotel de la Luna ist sehr elegant und die Speisen ausgezeichnet. Viele Veranden sind da.

Am 14. November (Montag)

Erst um 8 Uhr aufgestanden, in Cafe Florian gefrühstückt und auf die Piazzetta gegangen den Dogenpalast von Aussen besehen, in die Chiesa San Marco gegangen, wo eine Messe gelesen wurde. Eindruck unvergesslich. Die Kirche wird reparirt, insbesondere die ursprüngliche unterirdische Kirche, die aus dem 10tem Jahrhundert ist, wird renovirt. Der Glockenthurm muss auch so alt wie die Urkirche sein. Die beiden Säulen auf der Piazzetta machen sich sehr hübsch. Auch das Viergespann ober der Kirche, welches so viel zerrist ist, ist sehenswert. Die drei Flaggenstangen waren aus den ehrethen Ständorten herausgenommen und wurden unter den Laubengangen des Dogenpalastes angestrichen, sind aus dem XVI. Jahrhundert, aber sehr gut erhalten. Da ich sah, dass ohne einen Führer nichts zu machen ist, beschloss ich zurück zu gehen und mir einen nehmen. Ich ging jedoch zunächst aufs Gerathewohl durch die Merceria und kam auf den Ponte Rialto, der jedoch auf mich nicht jenen Eindruck machte, den ich erwartete. Der Anblick des Canales von hier ist traurig, denn die Paläste erscheinen mehr wie Ruinen einer Brandstätte, da sie sehr alt und verwahrlost sind. Ein Stück ging ich längs des Canales hin (so weit ich konnte) und hinauf zurück, wobei ich auf der Piazzetta an einen Führer stiess. Mit diesem ging ich zunächst in den Dogenpalast über die Scala dei Giganti in die grossartigen Säle des Palastes. Eine unbeschreibliche Pracht und Grossartigkeit musste hier geschwofft haben. Über die Scala comunale ging weiter hinauf, auch die Scala d'Oro bestiegen wir und in die Zimmer des Dogen und den Saal der Drei zu gelangen. Hierauf besah ich die Bleikammern und die unterirdischen (vollkommen finsternen) Gefängnisse für polytische Gefangene. Auch die Seufzerbrücke und den Ort, wo die Verurtheilten geköpft wurden. Dann ging ich zum Essen (12 $\frac{1}{2}$) und bestellte den Führer auf zwei Uhr. Ich speiste nur wenig gleichzeitig mit drei Familiengliedern aus Polen, welche polnisch sprachen in der Absicht, damit ich sie nicht verstehe, was ihnen nur theilweise gelang. Um zwei Uhr kam der Führer und wir gingen zunächst in die Fabrick, wo die venetianischen Glaswaaren gemacht werden.

Z nádraží jsem jel v gondole do hostince *Della Luna*,¹³ kterážto cesta, i když jen úzkými ulicemi, na mne učinila nezapomenutelný dojem, neboť zároveň všechny zvony Benátek vyzváněly *Ave* [tj. klekání]. Poté v hostinci poobědval (*Table d'hotel* za 3 liry 50 centů) a šel se projít na náměstí sv. Marka, podívat se na zvonici sv. Marka a Dóžecí palác. V kavárně *Spadi* posvačil a v devět hodin zpátky do hostince. Těším se, že zítra uvidím kostely a to nejdůležitější za dne. Hotel *Della Luna* je velmi elegantní a jídla jsou výborná. Jsou tu mnohé verandy.¹⁴

14. listopadu (pondělí)

Teprve v osm hodin vstal, v kavárně Florian posnídal a šel na *Piazzettu* prohlédnout si Dóžecí palác zvnějšku. Šel do kostela *San Marco*, kde se konala mše. Nezapomenutelný dojem. Kostel je opravován, zvláště původní podzemní kostel, který je z 10. století, je renovován.¹⁵ Zvonice musí být také tak stará jako původní kostel.¹⁶ Oba sloupy na *Piazzettě* [malé náměstí před Dóžecím palácem] vypadají velmi pěkně. Také čtyřspřeží na kostele, které je značně otlučené, je pozoruhodné. Tři vlajkové stožáry byly z čestného stanoviště vyjmuty a jsou pod podloubím Dóžecího paláce natírány, jsou ze XVI. století, ale velmi dobře zachované. Poněvadž jsem viděl, že bez průvodce se nedá nic dělat, rozhodl jsem se jít zpátky a jednoho si vzít. Šel jsem však nejdříve nazdařbůh *Mercerii* [tj. tržnice] a přišel na *Ponte Rialto* [most přes velký kanál], který však na mne neučinil takový dojem, jaký jsem očekával. Pohled na Kanál je odtud smutný, neboť paláce vyhlížejí spíše jako ruiny spáleniště, jelikož jsou velmi staré a zanedbané. Šel jsem kus podél Kanálu (jak daleko jsem mohl) a pak zpátky, přičemž jsem na *Piazzettě* narazil na jednoho průvodce. S ním jsem šel nejprve do Dóžecího paláce, po *Scala dei Giganti* [tj. Schodiště obrů] do velkolepých sálů paláce. Nepopsatelná nádhera a velkolepost zde musely mít hody. Přes *Scala comunale* [tj. Městské schodiště] jsme šli dále vzhůru, vystoupili též na *Scala d'Oro* [tj. Zlaté schodiště] a dosáhli pokojů dóžete a Sálu tří. Poté jsem zhlédl Olověné komory a podzemní (úplně temné) vězení pro politické vězně.¹⁷ Také Most vzdechů a místo, kde byli odsouzenci stínáni. Pak jsem šel k jídlu (půl jedné) a objednal si průvodce na druhou hodinu. Jedl jsem jen málo zároveň s trojčlennou rodinou z Polska, která mluvila polsky, abych jim nerozuměl, což se jim zdařilo jen částečně. Ve dvě hodiny přišel průvodce a šli jsme nejprve do fabriky, kde se dělá benátské skleněné zboží.¹⁸

¹³ Dnes pětihvězdičkový hotel *Luna Baglioni* je v blízkosti náměstí sv. Marka.

¹⁴ Emil Weyr tento den napsal z Benátek své matce dopis, který je přetištěn v následující kapitole.

¹⁵ Pod kostelem San Marco byla do třicátých let 20. století podzemní krypta, která bývala ze dvou třetin zatopena vodou. Dnes je zazděna. Podobná krypta je dosud přístupná pod kostelem San Zaccaria, který však má podlahu výše než San Marco.

¹⁶ Stavba kampanily začala již v 10. stol., Emil Weyr viděl ještě původní zvonici, která se v roce 1902 zřítla.

¹⁷ Olověné komory jsou pod střechou. Spodní vězení nemají okna, takže snadno vzniká dojem, že jsou pod zemí.

¹⁸ Benátské sklárny jsou na Muranu, zde se patrně jednalo o nějakou malou pobočku či jen firemní prodejnu.

Hierselbst kaufte ich für Schwester Toni die ihr versprochenen Ohrgehänge aus Aventurin (4 frcs), ferner für die Mutter eine Vorstecknadel aus Silber (5 fr), eine Gondel mit zwei Gondolers vorstellend, und schliesslich für Anna ein Paar Bracelletes aus gemalten Glas (4 frcs). Auch in Wege wurde mir von einem schon ziemlich alten Blumenmädchen ein Sträuschen zugesteckt. Aus der Fabrik ging es zunächst zur Kirche San Paolo, welche älter (um ? Jahre) sein soll als die obere Marcus Kirche. Auch diese enthalte unendlich viele sehenswerte Kunstschatze, die Gräber vieler Dogen. Wird auch renoviert, da sie vor einiger Zeit hart mitgenommen wurde und eine Seitenkappele mit herrlichen Reliefarbeiten ganz einstürzte. Hierauf in ungeheuerem Regen in die Marcus Kirche gegangen, den Altar besehen auch den dahinter befindlichen mit den Alabastersäulen vom Tempel zu Jerusalem und hierauf den Führer verabschiedet. Derselbe lies mir seinen Namen: Luigi Speziale, sardiente di marina und ist im Palast zu finden. Vormittag gab ich im 2 Lire und nachmittag statt $1\frac{1}{2}$ gab ich ihm 6 Lire, da ich ein Fünflirestück für 50 Centesimi ansah. Jezt werde ich besser zu sehen. So lernt man den Tag zu Tag etwas. Hinein Cafe getrunken und wieder Heimatsucht bekommen, welches lange nicht weg wollte. Nach Hause einen Brief geschickt (Marke = 40 cent) und einen Brief von zu Hause erwartet, welches jedoch nicht kam. Vielleicht morgen. Nichts genachtmahlt und Abends etwas Italiänisch gelernt, spazieren gewesen und jetzt buona notte. Morgen bleibe ich noch bis Mittag hier um den Brief abzuwarten und reise dann schliesslich nach Mailand. Diese Woche habe ich jeden tag anderswo gegessen:

Montag: Böhmisch Trübau

Dinstag: Wien

Mittwoch: Mürzzuschlag

Donnerstag: Gratz

Freitag: Steinbrück

Samstag: Triest

Sonntag: Udine

Montag: Venedig

und Morgen Dienstag: (?) !

Übermorgen Mittwoch: Mailand (?)

Am 15. Dienstag

Zu Mittag über den Canale grande nach der Station gefahren und mit dem Zug um $2\frac{1}{2}$ Uhr nach Mailand gefahren. In Verona Cafee genommen, in Mailand um 11 Uhr angekommen, im Hotel del Europa abgestiegen, etwas gegessen und schlafen gegangen. Geträumt habe ich, dass ich zu Hause bin, was mich dann sehr traurig scheinete, da ich keine Nachrichten habe. Den hiesigen Dialekt kann man gar nicht verstehen. Es ist mir sehr lange.

Zde jsem koupil pro sestru Toni slíbené náušnice z aventurinu (4 franky), dále pro matku brož ze stříbra (5 fr.), představující gondolu se dvěma gondoliéry, a konečně pro Annu pár brazoletů [tj. náramky] z malovaného skla (4 franky). Cestou mi také jedna už trochu postarší květinářka přišpendlila kytičku. Z fabriky se nejprve šlo do kostela San Paolo,¹⁹ který by měl být starší (o ? let) než horní kostel sv. Marka. Také tento chová nekonečně mnoho cenných uměleckých pokladů, hroby mnoha dóžat. Byl také renovován, neboť byl před nějakým časem tvrdě postižen a jedna boční kaple s nádhernými reliéfy se úplně zřítla. Pak jsme ve strašlivém dešti šli do kostela sv. Marka, prohlédnout si v něm nacházející oltáře, také ty vzadu, s alabastrovými sloupy z jeruzalémského Templu a pak se průvodce rozloučil. Tento mi nechal své jméno: *Luigi Speziale, sardente di marina*²⁰ a je k zastizení v paláci. Dopoledne jsem mu dal 2 liry a odpoledne namísto $1\frac{1}{2}$ jsem mu dal 6 lir, jelikož jsem pěttiliru považoval za 50 centesimů. Teď se budu lépe dívat. Takto se člověk každý den něco naučí. Vypil jsem kafe a opět dostal stesk po domově, který dlouho nechtěl odejít. Domů jsem poslal dopis (známka = 40 centů)²¹ a očekával dopis z domova, který však nepřišel. Snad zítra. Nic jsem nevečeřel a večer se trochu učil italsky, byl se projít a teď *buona notte*. Zítra tu ještě až do poledne zůstanu, abych vyčkal dopisu a pak konečně pojedu do Milána. Tento týden jsem každý den jel jinde:

pondělí: Česká Třebová

úterý: Vídeň

středa: Müzzuschlag

čtvrtek: Štýrský Hradec

pátek: Steinbruck

sobota: Terst

neděle: Udine

pondělí: Benátky

a zítra úterý: (?) !

pozítří středa: Milán (?)

15. úterý

V poledne jsem jel po *Canale grande* [tj. Velký kanál] na nádraží a vlakem jsem jel v půl třetí do Milána. Ve Veroně jsem si dal kávu, do Milánu dorazil v jedenáct hodin, v hotelu *del'Europa* se ubytoval, něco pojedl a šel spát. Zdálo se mi, že jsem doma, což mi potom přišlo velmi smutné, neboť nemám žádné zprávy. Zdejšímu dialektu se téměř nedá rozumět. Je mi to velmi dlouhé.

¹⁹ Mínen kostel SS. Giovanni e Paolo (zvaný San Zanipolo), který byl založen dominikány roku 1246; v roce 1867, tedy 3 roky před Emilovou návštěvou, byl těžce poškozen požárem.

²⁰ Evidentní chyba, správně by mělo být *sergente di marina*, tj. námořní seržant.

²¹ Tento Weyrův dopis matce je otištěn v následující kapitole.

Am 16. November Mittwoch

Früh um 8 Uhr aufgestanden, im Cafe Merle gefrühstückt, über die Corso beim Dom, wobei auf dem Piazza di Cavour gegangen, wo sich das Istituto befinden. Cremona hatte von 10–11 Uhr Vortrag über graph. Statik. Er hat neuer 4 Stunden wöchentlich über graphische Statik und eine Stunde ausserordentlich über algebraische Curven. Brioschi bleibt bis Jänner in Rom, es ist aber wirklich nichts hier für mich und ich würde mich hieraus abquälen. Cremona habe ich nach dem Vortrage gesehen. Er ist ein kleiner freundlicher Mann. Da mir das Programm nicht convenirte und ich in den Gasthöfen furchterlich gerupft, dann so beschloss ich, wieder zurückreisen. In den öffentlichen Gärten war ich spazieren woselbst es im Frühjahr herrlich sein muss und darauf ich mich freue. Im Gasthof nahm ich um Mittag etwas zu Essen und arbeitete dann bis etwa fünf Uhr an Briefen und einer Abhandlung nach Wien. War am Corso Vittorio Emanuel spazieren. Auch in den überraschend eleganten mit Glas gedeckten Bazar, wo gleichzeitig eine Petarde explodirt. Genachtmahlt und schlafen gegangen.

Am 17. November Donnerstag

Früh um $4\frac{1}{2}$ Uhr aufgestanden, gefrühstückt, mit Omnibus zum Bahnhof gefahren, eine Carte III. Classe nach Verona gelöst. Auf der Reise mit einem freundlichen Herr (Italiener, die sich Giovanni Fossati nannte) zusammengekommen, er ist ein Maroniterhändler aus Bergamo und gab mir eine Empfehlung an den Conte Luigi Albani in Milano, welcher das Istituto besucht. In Verona dinirten wir um 12 Uhr und ging dann in die Stadt, wo den Cafe nahm. Um $2\frac{1}{4}$ ging mit dem Schnellzuge weiter Fossati nach Domegliana, ich aber weiter lief nach Botzen. In Ala nahm ich wieder Cafe. In Botzen um $6\frac{1}{4}$ angekommen und ihm Gasthofe Zur Traube abgestiegen, genachtmahlt und ins Cafe Gexhegger gegangen, wo ich einen ausgezeichneten Cafe trank und Zeitungen lies. Hierauf zurück und schlafen gegangen.

Am 18. Freitag

Früh wieder ins Cafe. Dann die herrlich gelegene Stadt durchgangen und um 11 Uhr nach Innsbruck gefahren. War allein mit dem Kammachern des Bischofes Zwirger von Gratz in einem Coupe. In Brixen Cafe getrunken um nicht viel aufgezaht. Dann über den Brennerpasses herliche Reise, die Schneeanpen bei sehr schönen Valls gesehen. Alles überraschend. Um 5 Uhr in Innsbruck gewesen, Bei der Stadt München abgestiegen. Ins Cafe Deutsch gegangen dann, genachtmahlt und buona notte.

16. listopadu středa

Ráno vstal v osm hodin, v kavárně *Merle* posnídal, šel přes *Corso* kolem Dómu až na *Piazza di Cavour*, kde se nachází *Istituto*. Cremona měl od deseti do jedenácti hodin přednášku o grafické statice. On má nově čtyři hodiny týdně o grafické statice a jednu hodinu mimořádně o algebraických křivkách. Brioschi zůstává až do ledna v Římě,²² tedy tu opravdu nic pro mne není a jen bych se tu trápil. Cremonu jsem viděl po přednášce. Je to malý přátelský muž. Program mi tedy nekonvenoval a v hostincích jsem byl strašlivě oškubán, rozhodl jsem se proto jet zase zpátky. Ve veřejném parku jsem se byl projít, to musí být na jaře nádherné a já se na to těším. V hostinci jsem si dal v poledne něco k jídlu a pracoval jsem pak až asi do pěti hodin na dopisech a na svém pojednání pro Vídeň. Byl jsem se projít na *Corso Vittorio Emanuele*. Také v překvapivě elegantním sklem krytém bazaru, kde zrovna explodovala petarda. Povečeřel a šel spát.

17. listopadu čtvrtek

Ráno vstal v půl páté, posnídal, jel omnibusem na nádraží, koupil jízdenku III. třídy do Verony. Na cestě se sešel s přátelským pánem (Ital, který se jmenuje Giovanni Fossati), on je obchodník s kaštany z Bergama a dal mi doporučení na hraběte Luigi Albaniho v Miláně, který navštěvuje *Istituto*. Ve Veroně jsme obědvali ve dvanáct hodin a pak jsem šel do města, kde jsem si dal kávu. Ve čtvrt na tři odjel Fossati rychlíkem dále do Domegliany, já však spěchal dále do Bolzana. V Ale jsem si dal znovu kafe. Do Bolzana dorazil ve čtvrt na sedm a v hostinci U hroznu se ubytoval, povečeřel a šel do kavárny Gexhegger, kde jsem pil vynikající kávu a četl noviny. Pak zpátky a šel spát.

18. pátek

Ráno znovu do kavárny. Pak procházel nádherně položené město a v jedenáct hodin jel do Innsbrucku. Byl jsem sám s hřebenářem biskupa Zwergera ze Štýrského Hradce v kupé. V Brixenu pil kávu a moc nezaplatil. Pak přes Brennerský průsmyk nádherná cesta, u překrásného Valsu viděl zasněžené Alpy. Vše překvapivé. V pět hodin byl v Innsbrucku, ubytoval se U města Mnichova. Šel do kavárny Deutsch, pak povečeřel a *buona notte*.

²² Brioschi měl mít v zimním semestru dvouhodinové *Esercitazioni matematiche teorico pratiche* a výběrovou přednášku *Sulle moderne ricerche intorno la risoluzione delle equazioni algebriche*. Viz *Programma del R. Istituto tecnico superiore in Milano 1870–71*, str. 45, 50.

Am 19. Samstag

Früh um 6 $\frac{1}{2}$ Uhr aufgestanden, im Gasthof gefrühstückt, ein wenig in der Stadt gewesen, das Goldene Dachl gesehen und um 8 Uhr 7 Min. nach München gefahren. Bei der Station Kufstein war Grenzrevision, jedoch nicht strenge. Bei der Cassa habe ich bairisches Geld gekauft, wieder jedoch fürchterlich geprellt, nicht so bei gleichem Anlass in der Restauration, wo ich eine Suppe nahm. Ich fuhr in Gemeinschaft mit einem, wie mir scheint, Universitätshörer aus Tyrol, der nach Wien fuhr, er war einberufen gewesen zu den tyrolen Landeschützen. Bis Rosenhaim fuhren wir zusammen, von wo er weiter nach Salzburg und ich nach München fuhr. In Rosenhaim einen Braten und ein Bier genommen und dann im vollgestopften Wagen weiter. Mit einem Herren, der nach München fuhr, viel politisiert. Um eins Uhr in München gekommen und mit einem Dienstmann zum „Augsburger Hof“ gegangen und dort im 2ten Stock ein Zimmer genommen. Sofort in die Stadt gegangen, welche keinen besonderen Eindruck auf mich machte. In der Nähe der Burg in einem Cafee sehr guten Cafee bekommen. Hierauf etwa für Marie, Mily und Berta eingekauft in Bazar und nach Hause, wo ich fand, dass meine Cassa auf 2 Gulden (das Reisegeld abgezahlt) zusammengesmolzen war. Ich konnte daher nicht ins Theater gehen und ging in eine Restauration zum Abendessen (wo ich $\frac{1}{4}$ Ente und 1 Halb Bier nahm und 19 bayrische Kreuzer zahl). Um 8 Uhr weggegangen und zum Bahnhof um den Fahrplan kennen zu lernen, hierauf wollte ich noch Zeitung lesen, aber alle Cafees waren schon (um 9 Uhr!) zu, so dass ich schlafen ging, aber sehr schlecht schlief.

Am 20. Nov Sonntag

Früh schon um 4 Uhr aufgestanden, die Rechnung (1 Fl.) bezahlt und zur Bahn gegangen. Eine Carte III. Classe bis Prag (11 Fl. 21 kr.) genommen und zwei Portionen guten Caffee getrunken und um 5 Uhr abgefahren. Wir kamen über Landshut, Regensburg nach Schwandorf wo Mittag war. Ich fuhr abermals mit einem Tyroler Landeschützen, der nach Časlau ging und bei Fahrt einen Hut verlor und desshalb zurückblieb. In Schwandorf traf ich den alten Freund Josef Iroušek, welcher Ingenieur bei der Franz Josef Bahn ist und zur Hochzeit seiner Schwester nach Hause (Beneschau) fuhr. Mit ihm bin ich bis Prag gefahren. In Furt abermals Grenzrevision und einen Cafee genommen. Um 6 Uhr in Pilsen und um 9 Uhr in Prag gewesen, wo mich Vater und Eduard erwarteten. Wir gingen an Smichov zum Štěpanek, wo ein Zimmer mit zwei Betten genommen wurde. Der Vater blieb bis 11 Uhr und ging dann nach Hause, während ich und Eduard dasselbst über nacht blieb.

19. sobota

Ráno v půl sedmé vstal, v hostinci posnídal, trochu pobyl ve městě, shlédl *Goldene Dachl*²³ a v 8 hodin 7 minut jel do Mnichova. U stanice Kufstein byla hraniční kontrola, ovšem nijak přísná. U pokladny jsem koupil bavorské peníze, byl však znovu strašlivě napálen, i když ne tolik jako při stejné příležitosti v restauraci, kde jsem si dal polévku. Jel jsem ve společnosti s jedním, jak se mi zdálo, universitním posluchačem z Tyrol, který jel do Vídně byv povolán k tyrolským střelcům. Až do Rosenheimu jsme jeli společně, odkud on jel dále do Solnohradu a já do Mnichova. V Rosenheimu si dal pečeni a pivo a pak v nacpaném vagónu dále. S pánem, který jel do Mnichova, hodně politisoval. V jednu hodinu dorazil do Mnichova s posluhou šel do Augšpurského dvora a tam vzal pokoj ve 2. poschodí. Hned šel do města, které na mě žádný zvláštní dojem neučinilo. V blízkosti hradu si dal v jedné kavárně velmi dobré kafe. Pak něco nakoupil pro Marii, Mily a Bertu na tržišti a domů, kde jsem shledal, že se moje kasa scvrkla na 2 zlaté (po odečtení peněz na cestovné). Nemohl jsem tudíž jít do divadla a šel jsem do jedné restaurace na večeři (kde jsem si dal čtvrt kachny a holbu piva a zaplatil 19 bavorských krejcarů). V osm hodin odešel na nádraží, abych poznal jízdní řád, potom jsem si ještě chtěl přečíst noviny, ale všechny kavárny byly již (v devět hodin!) zavřeny, tak jsem šel spát, ale spal velmi špatně.

20. list. sobota

Ráno vstal již ve čtyři hodiny, zaplatil účet (1 zl.) a šel na dráhu. Zakoupil jízdenku III. třídy do Prahy (11 zl. 21 kr.), vypil dvě porce dobrého kafe a v pět hodin odjel. Jeli jsme přes Landshut, Řezno do Schwandorfu, kde bylo poledne. Jel jsem zase s tyrolským střelcem, který jel do Čáslavi a za jízdy ztratil klobouk a zůstal skrz to pozadu. Ve Schwandorfu jsem potkal starého přítele Josefa Irouška, který je inženýrem u Dráhy Františka Josefa a jel domů (do Benešova) na svatbu své sestry. S ním jsem jel až do Prahy. Ve Furtu byla zase hraniční kontrola a dal si kávu. V šest hodin byl v Plzni a v devět hodin v Praze, kde mě otec a Eduard očekávali. Šli jsme na Smíchov k Štěpánkovi, kde jsem si vzal pokoj s dvěma lůžky. Otec zůstal až do jedenácti hodin a šel potom domů, zatímco já a Eduard jsme zůstali přes noc.

²³ Goldene Dachl (Zlatá stříška) – pozdně gotický arkýř krytý měděnou pozlacenou střechou, nejznámější historická památka Innsbrucku.

Am 21. Nov. Montag

Früh Eduard fort. Ich Kaffe genommen. Mutter mit Anna gekommen und wieder zur Westbahn gegangen, um nach Řevnitz und Mišek zu fahren. Zwei Carten zweiter Classe genommen und mit Anna weggefahren. Um 10 Uhr in Řevnitz gewesen und allein mit einer Verwandten vom Ptáček (welche hernach durchgegangen ist) hierauf gegangen. Später einen Menschen mit einem Schubkarren getroffen, der das Gepäck für 50 kr. bis hierauf fuhr. Dann wieder selbst getragen bis zum Steiger, wo das Gepäck blieb. Hier Butterbrot und Bier genommen und um 12 $\frac{1}{2}$ Uhr hinab nach Mišek gegangen und bei Lidunka abgestiegen.

Am 22. Nov. Dinst.

Wohnlich eingerichtet. Früh eine Beneficiantin des Mišeker Theaters gekommen. Haben eine Karte genommen. Nach dem Mittagessen kam Mutter und Maria mit Sack und Pack, die Anna fuhr mit der Droschke wieder zurück. Die Mutter war bei dem Direktor wegen der Skalka, traf aber nur die Frau, welche sie zum Kaffee auf morgen einlud. Ich mit Maria waren auf der Skalka, doch gingen wir uns so herum und wieder zurück. Um halb zehn schlafen gegangen, nach dem wir einen langweiligen Abend hatten.

Am 23. Mittwoch

Sehr schönes Wetter. Der Entschluss gefasst nach Wegstädtl zu gehen und deshalb an Albin geschrieben. Dann mit der Mutter auf die Skalka gegangen und die Wohnung besehen (beim Försten), es ist ein schönes ebenerdiges Haus und noch ins Innern fahig wird es ein prachtvoller Sommeraufenthalt sein. Nachmittag ging die Mutter zum Direktor, um die Sache zu besprechen, wobei man sich auch vollkommen einigte. (Preis: 60 Fl. für den Sommer April – Oktober). Abends ging mit Maria zum Ptaček wegen der morgigen Fahrt.

Am 24. Donnerstag

Früh ging ich zum Steiger mit einigem Selchfleisch, wofür sie uns dann Hühnel und Aepfel schickten. Wetter war prachtvoll. Um 11 $\frac{1}{2}$ haben wir zu Mittag gegessen und um 12 $\frac{1}{2}$ sind wir, nachdem von Lidunka und Christian Abschied genommen war, mit Ptáček abgereist. Ich ging voraus und setzte mich erst oben in der Allee. Die Fahrt war gut, weil das Wetter gut war. Um 3 $\frac{3}{4}$ Uhr waren wir am Smichow, wo wir bei der Plzeňka abstiegen. Maria ging mit dem Gepäck, das sie gekauft hatte, gleich zur Überfuhr und nach Hause, während die Mutter einen Droschkenkutscher holen ging, welcher mich nach Bubenč zu fahren hatte. Ich nahm einen Caffee und Mutter einen Kolatschen und fort ging es. Wir begegneten das Leichenbegängniß des Grafen Franz Thun (Gestern war jenes des Archivars Karl Jaromir Erben).

21. list. pondělí

Ráno Eduard pryč. Já si dal kávu. Přišla matka s Annou a znovu jsme šli na Západní dráhu, abychom jeli do Řevnic a Mníšku. Vzal jsem dvě jízdenky druhé třídy a s Annou jsme odjeli. V deset hodin byli v Řevnicích a sami s jednou příbuznou od Ptáčka (která tudy procházela) šli dále. Později potkali nějakého člověka s trakařem, který za 50 kr. vezl zavazadla. Dále jsem je nesl sám až k Steigrovi, kde zavazadla zůstala. Tam si dal chléb s máslem a pivo a v půl jedné šli dolů do Mníšku a u Lidunky se ubytovali.

22. list. út.

Pohodlně se zařídili. Ráno přišla beneficiantka mníšeckého divadla, vzali jsme si jeden lístek. Po obědě přišly Matka a Marie se saky a paky, Anna jela drožkou zase zpátky. Matka byla u ředitele kvůli Skalce, potkala ale jen paní, která ji zítra pozvala na kávu. Já s Marií jsme byli na Skalce, tak jsme šli kolem a zase zpátky.²⁴ V půl desáté jsme po nudném večeru šli spát.

23. středa

Velmi pěkné počasí. Učinil jsem rozhodnutí jet do Štětí, a proto napsal Albínovi.²⁵ Pak s matkou šli na Skalku a prohlédli si bydlení (u fořta), je to velmi pěkný přízemní dům a i zevnitř příhodný k nádhernému letnímu pobytu.²⁶ Odpoledne šla matka k řediteli, aby celou záležitost projednali, přičemž se plně shodli (cena: 60 zl. za léto, duben až říjen). Večer šel s Marií k Ptáčkovi kvůli zítřejší cestě.

24. čtvrtek

Ráno jsem šel k Steigerovi s nějakým uzeným masem, za což nám pak poslali kuřátko a jablka. Počasí bylo nádherné. V půl dvanácté jsme obědvali a v půl jedné jsme po rozloučení s Lidunkou a Christiánem odcestovali s Ptáčkem. Šel jsem napřed a sedl si nahoře v aleji. Jízda byla dobrá, jelikož počasí bylo dobré. Ve tři čtvrtě na čtyři jsme byli na Smíchově, kde jsme u Plzeňky vystoupili. Marie šla se zavazadly, které si koupila, hned k přívozu a domů, zatímco matka šla pro drožkáře, který by se mnou měl jet do Bubenče. Dal jsem si kávu a matka koláč a šlo se dál. Potkali jsme pohřební průvod hraběte Františka Thuna. (Včera byl jiný – archiváře Karla Jaromíra Erbeny.)

²⁴ Kostel sv. Máří Magdaleny na Skalce (1693) byl slavným poutním místem; je na jižním svahu brdského hřebene nad Mníškem pod Brdy. Od šedesátých let 19. století byl Mníšek oblíbeným výletním místem; četné pražské rodiny si zde začaly pronajímat letní byty. Skalecká hájovna neboli „pokojný dům“ byla místem, kde pobývala řada literátů, umělců a dalších významných osobností (např. J. Vrchlický, S. Čech, A. Klášterský, F.S. Procházka, F.X. Šalda, A. Sova, J. Kvapil, R. Friml). Viz J. Šťastný: *Městečko pod skalou*, Řevnice, 1948; roku 2003 vyšla tato knížka na CD.

²⁵ Albín Sieber, Emilův starší přítel; vzal si jeho sestru Marii.

²⁶ V hájovně na Skalce nad Mníškem se rovněž odehrává humoristický román pro děti Kája Mařík od Felixe Háje (pseudonym Marie Wágnerové-Černé).

Bei altem Aujezder Thor war die Wagenstauung sehr stark, so dass die Mutter schon daselbst Abstieg wählte, ich weiter fuhr und 10 Minuten vor fünf Uhr in Bubentč ankam. Nach etwa ein Viertel Stunde ging der Zug nach Kralup ab (gemischt) wo ich warten musste und zwar bis $9\frac{1}{2}$ Uhr Abends. Ich nahm einen Kaffee und ein Nachtstuhl und dann ging es nach Wegstädtl, wo ich um $10\frac{1}{2}$ Uhr ankam. Um 11 Uhr war die Elbe überfahren, aber da Albin den Brief nicht erhalten hatte, so erwartete mich niemand hier, ich allein den Weg in einem furchtbaren Koth suchen musste. Ich kam jedoch glücklich an und traf den Onkel Chlup, der gerade aus Bett stieg und den Albin aus der Fabrik dann abholte. Albin war sichtlich erfreut über meine Ankunft und wir kochten uns noch Thee, voraus wir uns niederlegten und sehr gut ausschlieften.

Am 25. Freitag

Früh ziemlich spät aufgestanden. Albin in chemikalischen Apparaten einen ziemlich schlechten Kaffee mit Milchextrakt gekocht. Hierauf Fabrik bessehen. Beim „Schulz“ zu mittaggeessen (50 kr.). Nachmittag wieder den Caffee gekocht und hierzu den Assistenten Herrn Gregr eingeladen. Abends beim Schulz gewesen. Hierselbst den Herren Buchhalter Bílý, seinen Adjunkt Hrubý (bucklig) und den Ingenieur von Breitfeld Herren Fritsche (ein Schüler Fiedlers aus Chemnitz) kennen gelernt. Nach Hause geschrieben.

Am 26. Samstag

Früh den Caffee aus der Cantine uns Herren Göbler genommen, wieso Nachmittag. Etwas gearbeitet, beim Schulz gegessen usw.

Am 27. Sonntag

Den Brief bekommen, der Albin nach Italien schickte. Ferner einen Brief Cremona's (sehr fein), doch nichts von zu Hause. Früh war die feuerliche Einweihung der Fabrik, wozu der Veteranenverein mit Musik ausrückte. Um 3 Uhr Festtafel bei Pletzka, welche bis 7 Uhr dauerte. Alles hatte eine Hetze, besonders auch Albin, den ich nach Hause führte. Wir nahmen eine Flasche Wein mit.

Am 28. Montag

Gearbeitet und in der Fabrik gewesen. Heute Nachmittags begann die Campagne.

U staré Újezdské brány byla silná vozová zácpa, takže matka se rozhodla vystoupit již zde, já jel dále a deset minut před pátou dorazil do Bubenče. Asi po čtvrt hodině odjízďel vlak do Kralup (smíšený), kde jsem musel čekat a sice až do půl desáté večer. Dal jsem si kafe a večeri a pak se jelo do Štětí, kam jsem dorazil v půl jedenácté. V jedenáct se převezl přes Labe, ale jelikož Albín dopis nedostal, tak mě zde nikdo nečekal, musel jsem sám v strašlivém blátě hledat cestu. Došel jsem přesto šťastně a potkal strýčka Chlupa, který právě vstal z postele, a pak přivedl Albína z fabriky. Albín byl očividně potěšen z mého příjezdu a uvařili jsme si ještě čaj, než jsme si lehli a velmi dobře se vyspali.

25. pátek

Ráno značně pozdě vstal. Albín uvařil v chemických aparátech dosti špatné kafe s mléčným extraktem. Pak prohlídka fabriky. U Schulze poobědval (50 kr.). Odpoledne znovu vařili kávu a pozvali k tomu asistenta pana Grégra. Večer byl u Schulze. Poznal zde pana účetního Bílého, jeho adjunkta Hrubého (hrbatý) a inženýra od Breitfelda pana Fritscheho (žák Fiedlera ze Saské Kamenice). Napsal domů.

26. sobota

Ráno nám pan Göbler přinesl kávu z kantýny, tak jako odpoledne. Něco pracoval, u Schulze pojedl atd.

27. neděle

Obdržel dopis, který Albín posílal do Itálie. Dále Cremonův dopis (velmi jemný), avšak nic z domova. Ráno bylo slavnostní vysvěcení fabriky, k čemuž vyrukoval spolek veteránů s muzikou. Ve tři hodiny slavnostní tabule u Plitzky, která trvala až do sedmi hodin. Všichni měli švandu, zvláště Albín, kterého jsem vedl domů. Vzali jsme si s sebou láhev vína.

28. pondělí

Pracoval a byl v továrně. Dnes odpoledne začala kampaň.

Am 29. Dienstag

Albin kam noch nicht ins Bett und zwar vom Montag 4 Uhr früh. Etwas gearbeitet. Das Leben unendlich.

Am 30. Mittwoch

Dasselbe.

Am 1. Donnerst.

Ein Stillstand in der Fabrik, der Canal, wo das Retourwasser abgeht, hat sich gesenkt. Noch kein Schreiben von zu Hause und früh spazieren gewesen. Schön.

Am 2. Freitag

Schon sehr kalt. Ich habe ein Wohnheizer.

Am 18. Dezember Sonntag

Nach Prag angekommen. Der Henda eine Kinderpuppe in der Brenntengasse gekauft. Um 6 Uhr zu Hause gewesen.

Am 24. Dezember Samstag

Albin und Karl ganz erfreuen angekommen. Albin musste nach Leitmeritz zu Morgen und von der erste per Bahn nach Prag. Er kam gegen Abend an. Karl schon früh.

Am 25. Sonntag

Es setzte von Abend einen kleinen Crawl, in Folge dessen Albin abends wieder zurück fuhr. Ich und Fritz begleiteten ihn auf den Bahnhof. Carl und Marie waren im Cirkus und Eduard im Theater.

26. Dez. Montag

Karl fuhr zurück in Folge eines Telegrammes, das ihn zurück rief.

27. Dienstag

Ich war bei Prof. Mach, wo ich auf Dr. Neumann traf. Derselbe scheint mit P. Mach ein wenig faché zu sein.

29. úterý

Albín ještě nešel do postele a to již od pondělí čtyř hodin ráno. Trochu pracoval. Nekonečný život.²⁷

30. středa

Totéž.

1. čtvrtek

Klid ve fabrice, kanál, kterým odtéká zpětná voda, se sesul. Stále žádný dopis z domova a ráno se byl projít. Pěkné.

2. pátek

Již velmi chladno. Mám domácí topení.²⁸

18. prosince neděle

Dorazil do Prahy a Hendě koupil panenku ve Spálené ulici. V šest hodin byl doma.

24. prosince sobota

Albín a Karel celkem potěšeni dorazili. Albín musel ráno do Litoměřic a o jedné drahou do Prahy. Dorazil k večeru, Karel již ráno.²⁹

25. neděle

Večer se strhl menší kravál, v jehož důsledku Albín večer odjel zpátky. Já a Fric jsme ho doprovázeli na nádraží. Karel a Marie byli v cirkuse a Eduard v divadle.

26. pros. pondělí

Karel jel zpátky v důsledku telegramu, který ho povolal zpátky.

27. úterý

Byl jsem u profesora Macha, kde jsem potkal také dr. Neumanna. Ten se mi s prof. Machem zdál trochu mrzutý.

²⁷ V listopadu odeslal Emil Weyr práci [W29] do tisku; jako datum a místo dokončení práce uvedl *Mainland, Now. 1870*.

²⁸ Dne 12. prosince Emil Weyr odtud napsal dopis své matce; přetištěn je v další kapitole. Dne 16. prosince napsal L. Cremonovi dopis, který je dochován v [Cr]; E. Weyr uvedl Miláno jako místo odeslání tohoto dopisu.

²⁹ Tento den napsal Emil Weyr dopis L. Cremonovi; je dochován v [Cr].

1871

Rivista generale del gennaio:

Damalg wurde zum Assistenten der Physik ernannt. Bei Lieblein ist ein gewisser Herr Wenzel. Bekanntlich ist Pelz Assistent bei Küpper und mit ihm sehr zufrieden. Prof. Küpper und Studnička sprach ich einmal. Cheufe Blažek, der meine Abhandlung in der Gesellschaft vorlegte. Der Prof. Cremona eine Abhandlung von Palacky wunschte, so machte ich dessen Bekannschaft. Er scheint ein liebenswürdiger Mann zu sein, der nur den einen Fehler zu haben scheint, mehr von sich zu denken, als man glauben sollte. Am Cafe beim Schlittschuhlaufen unter den Kreuzhern trafen wir uns öfters. Er hatte mir von Prof. Culmann einen Gruss ausgerichten. (Prof. Culmann sollte ich schreiben!)

Am 29. Jänner 1871

Früh um 5 Uhr aufgestanden und mit Franz Začatecký (Eduard und Vater auf den Bahnhof gefahren Westbahn) wo ich und Eduard um $6\frac{3}{4}$ Uhr abfahren. Mit frei Karte 2te Classe bis Furth und von da wieder frei fort 2. Classe bis München, wo wir $10\frac{1}{2}$ Abends ankamen und beim Augsburger Hof abstiegen. In Fuhr wurde zu Mittag gegessen und in dem Schwandorf Caffee genommen. Eduard lobt sich das bayrische Bier. Bis München fuhren wir mit einem bayrischen (ultramontanen) Landboten, der sich sehr für Rom und sehr gegen Kaiser Wilhelm echteiferte. Abends im Hotel etwa gut gegessen und schlafen gegangen.

Am 30. Jänner 1871 Montag

(München) Die Stadt ganz beflagt, anlässlich der Capitulation von Paris. Um 8 Uhr aufgestanden, in der Schützenwiesen einen Caffee gefröstückt, in der Maxmilianstrasse gewesen und um 10 Uhr nach Innsbruck abgereist. In Rosenhaim Mittag, in Kufstein Revision und Caffee. Um 6 Uhr in Innsbruck gewesen und Zur Stadt München abgestiegen. Einen böhmischen Lehrjungen aus Pisek getroffen. In Caffee Deutsch genachtmahlt und dann durch die Stadt gegangen und schlafen gelegt.

1871

Rivista generale del gennaio:³⁰

Tehdy byl jmenován asistentem fyziky. U Liebleina je jistý pan Wenzel [nebo snad Václav]. Jak známo, Pelz je asistentem u Küppera a je s ním velmi spokojený. Jednou jsem mluvil s prof. Küpperem a Studničkou. Šéf Blažek předložil mé pojednání ve Společnosti.³¹ Prof. Cremona si přál pojednání od Palackého, tak jsem se s ním seznámil. Zdá se být laskavým mužem, který se zdá mít jen jednu chybu, že si o sobě myslí více, než by se slušelo věřit.³² Na kávu u kluziště pod Křížovníky jsme se častěji potkávali. Vyřídil mi pozdrav od prof. Culmanna. (Prof. Culmannovi musím napsat!)³³

29. ledna 1871

Ráno vstal v 5 hodin a s Františkem Začáteckým jeli (Eduard a otec přijeli na nádraží Západní dráhy), odkud jsem já a Eduard ve tři čtvrtě na sedm odjeli. S volným lístkem 2. třídy až do Furtu a odtud zase zadarmo dále 2. třídou až do Mnichova, kam jsme v půl jedenácté večer dorazili a v Augšpurském dvoře se ubytovali. Ve Furtu snědli oběd a ve Schwandorfu si dali kávu. Eduard si pochvaloval bavorské pivo. Až do Mnichova jsme jeli s jedním bavorským (ultramontánním³⁴) zemským poslem, který vpravdě horlil pro Řím a proti císaři Vilémovi. Večer v hotelu něco dobře pojedli a šli spat.

30. ledna 1871 pondělí

(Mnichov) Město plné praporů při příležitosti kapitulace Paříže.³⁵ V osm hodin vstali, na Střelecké louce posnídali kávu, pobyli na Maxmiliánově třídě a v deset hodin odcestovali do Innsbrucku. V Rosenheimu oběd, v Kufsteině kontrola a káva. V šest hodin byli v Innsbrucku a U města Mnichova se ubytovali. Potkali českého učedníka z Písku. V kavárně Deutsch povečeřeli a pak prošli městem a uložili se ke spánku.

³⁰ Souhrnná zpráva za leden.

³¹ Dne 11. 1. předložil G. Blažek na zasedání Královské české Společnosti nauk Weyrovu práci [W30].

³² Není jasné, o kterého z rodiny Palackých se jedná, zda o otce Františka či syna Jana Křtitele Kašpara. Odborným zaměřením by Cremonovi byl bližší syn Jan, uvedená charakteristika se však hodí spíše na otce Františka.

³³ Dne 17. ledna napsal Emil Weyr L. Cremonovi dopis, který je dochován v [Cr].

³⁴ Ultramontanismus – v 19. století hnutí německých katolíků za obnovu absolutní papežské moci. (Papež sídlil z německého pohledu za horami, latinsky „ultra montes“.)

³⁵ Paříž kapitulovala 28. ledna.

Am 31. Jänner 1871 (Dienstag)

Von Innsbruck um $8\frac{3}{4}$ Uhr abgereist über den Brenner, in Brixen schlecht und theuer Mittaggemahlt und um $5\frac{1}{4}$ Uhr in Trient angekommen. Im Albergo della Ville abgestiegen, Caffee genommen und genachtmahlt (hier ist ein Keller, Italiener, der sehr gut böhmisch spricht). Die Stadt besehen, insbesondere die Kirche, in welcher der Concil war. Ein Wörterbuch gekauft, Albin und nach Hause geschrieben.

Am 1. Februar (Mittwoch)

Früh um 2 Uhr abgefahren, um 6 Uhr in Verona gewesen, hier bis 10 Uhr geblieben. In einigen Kirchen und in der Arena gewesen. Ansichten der Arena gekauft. Alles mit einem Pauker (aus Innsbruck) durchsehen, welcher sehr gut deutsch sprach. Nach einer Fahrt von 6 Stunden über Peschiera, Brescia, Treviglio, Bergamo sind wir um 4 Uhr Nachmittags in Mailand angekommen und fuhren mittelst eines Einspanners ins Albergo Passarella (Via Passarella), wo wir zu Mittag aßen und dann ein wenig spazieren gingen.

2. Februar Donnerstag (Feiertag)

Früh ging ich zu Cremona (Via San Andrea Nro. 11), traf ihn jedoch nicht, so dass ich um 12 Uhr wieder hinging um ihn traf. Sehr freundlich aufgenommen, gab er mir die Adresse des Herrn Prof. Adler (Corso Venezia 37), lud mich für Abend ein. Den Bruder Eduard excusirte ich mit einem Kopfweh. Ich ging nun zum Prof. Adler, traf ihn und wurde mit seiner Assistentin Frau (Signora Camilla Ducco) einig und zwar werde ich hundert Franc per Monat zahlen. Hiervon ging ich zurück und flankierte nach Eduard. Abends ging ich zu Prof. Cremona, machte die Bekanntschaft seiner Frau Gemalin und seines Sohnes Viktor, ferner die der Prof. Bertini vom Lyceo (Schüler Cremonas). Erst um 9 Uhr ging ich in Begleitung Cremonas und Bertinis fort. Letzter begleitete mich bis zum Hotel. Hierauf ging ich ins Caffee della Scala um auf Eduard zu warten, welcher in der Scala war (man gab Faust von Gounod). Von da gingen wir nach Hotel Passarella nahmen Cotelets und Wein und buona notte.

3. Februar Freitag

Früh gingen wir zu Ducco zum Frühstück und dann zur Lection des Prof. Cremona (9 – 10) über graph. Statik. Nach der Lection ins Direktorat wurden dem Secretar vorgestellt und besehen die Bibliothek des Institutes. Hierauf begleiteten wir Cremona zu seiner Wohnung und gingen zum Frühstück. Dann ging ins Albergo um zu bezahlen nachdem ich frühe die Louisdors gewechselt (á 21 Lire). Eduard und Prof. Adler erwarteten mich im Cafee della Villa am Corso Vittorio. Um 5 Uhr ist gewöhnlich das pranzo und nachher geht man ins Caffee zum Cuvert, heute waren wir im Caffee Rissi in der Galleria nuova. Sehr theuer. Zum erstenmale schliefen wir bei Ducco. Sehr gut. Nach Hause und Albin geschrieben.

31. ledna 1871 (úterý)

Z Innsbrucku odcestovali ve tři čtvrtě na devět přes Brenner, v Brixenu špatně a draze poobědvali a ve čtvrt na šest dorazili do Tridentu. V hotelu Della Ville se ubytovali, dali si kávu a povečeřeli (je zde sklepník, Ital, který mluví velmi dobře česky). Prohlédli si město, zvláště kostel, v němž byl koncil.³⁶ Koupil slovník, napsal Albínovi a domů.

1. února (středa)

Ráno ve dvě hodiny odjeli a v šest hodin byli ve Veroně, zde zůstali až do deseti hodin. Byli v nějakém kostele a v Aréně. Koupil pohlednice Arény. Všechno si prohlédli s jedním bubeníkem (z Innsbrucku), který mluvil velmi dobře německy. Po šestihodinové jízdě přes Peschieru, Bresciu, Treviglio, Bergamo jsme ve čtyři hodiny odpoledne dorazili do Milána a odjeli bryčkou do *Albergo Passarella (Via Passarella)*, kde jsme obědvali a pak se šli trochu projít.

2. únor čtvrtek (svátek)

Ráno jsem šel ke Cremonovi (*Via San Andrea* č. 11), ale nezastihl jsem ho, tak jsem tam šel znovu ve dvanáct hodin a potkal ho. Velmi přátelsky přijat, dal mi adresu pana prof. Adlera (*Corso Venezia 37*), pozval mne na večer. Bratra Eduarda jsem omluvil s bolestí hlavy. Nyní jsem šel k prof. Adlerovi, potkal jsem ho a dohodl se s jeho paní asistentkou (*signora Camilla Ducco*), a sice že budu platit sto franků měsíčně. Odtud jsem šel zpátky a zaskočil za Eduardem. Večer jsem šel k prof. Cremonovi, seznámil se s jeho paní manželkou a jeho synem Viktorem, dále s prof. Bertinim z lycea (Cremonův žák). Až v 9 hodin jsem odešel v doprovodu Cremony a Bertiniho, poslední mne doprovodil až do hotelu. Pak jsem šel do kavárny *della Scala*, abych počkal na Eduarda, který byl ve *Scale* (dávali Fausta od Gounoda). Odtud jsme šli do hotelu Passarella, dali si kotletu a víno a *buona notte*.

3. únor pátek

Ráno jsme šli k paní Ducco na snídani a pak na přednášku prof. Cremony o grafické statice (9–10). Po přednášce byli na ředitelství představeni sekretáři a prohlédli si knihovnu institutu. Poté jsme doprodili Cremonu domů a šli na snídani. Pak šel do hotelu zaplatit, když jsem předtím vyměnil louisdory³⁷ (po 21 lirách). Eduard a prof. Adler mě čekali v kavárně *Della Villa* na *Corso Vittorio*. V pět hodin je obvykle *pranzo* [tj. oběd] a pak se chodí do kavárny na *couvert*, dnes jsme byli v kavárně Rissi v *Galleria nuova*. Velmi drahé. Poprvé spali u paní Ducco. Velmi dobře. Napsal domů a Albínovi.

³⁶ Tridentský koncil (1545–1563) obnovil a vnitřně reformoval katolickou církev těžce rozvrácenou v důsledku protestantské reformace a renesančního papežství. Zasedal v několika kostelech v Tridentu, především v katedrále San Vigilio.

³⁷ Louisdor je lidové označení pro zlatý dvacetifrank, k cenové diskrepanci dochází vlivem rozdílné ceny zlata ve Francii a v Itálii.

4. Februar Samstag

Früh herumgebummelt nach dem schwarzen Caffee. Nachmittag ausserordentliche Vorlesung bei Cremona (in der Direktion), daselbst die Bekanntschaft gemacht des Prof. Casorati (ähnlich dem Prof. Lieblein), dann der Doktoren Jung und Ascoli, beide sprachen ziemlich gut deutsch. Auch Bertini da gewesen. *Vocelovi psaní.*

5. Februar Sonntag

Nach Hause geschrieben. Den Pstross gesucht, aber nicht gefunden. Zu Mittag am Dom gewesen, prachtvolle Aussicht auf die Alpen gehabt. Überraschendes Panorama von Mailand und seiner Ebene.

6. Februar Montag

Nach Hause geschrieben, weil ein Brief vom Vater ankam. Alle zu Hause sind gesund – wir auch. Herumgetummelt meistens am Vaniglio, Corso und in der Galleria bei Cremona.

7. Februar Dinstag

Früh bei Cremona. (Er hat geprüft, aber die Schüler haben alles gekannt.) Nachmittag auf Vorlesung (in Sala da Lettura), hierauf dem Prof. Brioschi vorgestellt worden in der Direktion von Prof. Cremona.

Mittwoch 8. Februar

Dem Prof. Mach geschrieben wegen des Vorschlages. Sonst nichts besonders. Wetter wieder schön. Etwas kalt.

Donnerstag 9. Februar

Cremona ist krank, dafür keine Vorlesung. In der Brera gewesen, hierauf im Dom.

Freitag 10. Februar

Eduard musste schon genau fort und warten wir auf den Brief, der nicht kommen will.

4. únor sobota

Ráno se po černém kafi potloukal městem. Odpoledne mimořádná přednáška u Cremony (na ředitelství), tamtéž učiněno seznámení s prof. Casoratim (podobný prof. Liebleinovi) a dále s doktory Jungem a Ascolim, oba mluví velmi dobře německy. Také Bertini tam byl. Vocelovi psaní.

5. únor neděle

Napsal domů. Hledal Pštrossa, ale nenašel. V poledne byl na Dómu, měl nádhernou vyhlídku na Alpy. Překvapující panoráma Milánu a jeho roviny.

6. únor pondělí

Napsal domů, neboť došel dopis od otce. Všichni doma jsou zdraví – my také. Potloukal se hlavně po Vanigliu, Corsu a v Gallerii u Cremony.

7. únor úterý

Ráno u Cremony. (Zkoušel, ale žáci všechno znali.) Odpoledne na přednášce (v *Sala da Lettura*), pak na ředitelství prof. Cremonou představen prof. Brioschimu.

Středa 8. únor

Napsal prof. Machovi kvůli návrhu. Jinak nic zvláštního. Počasí opět pěkné. Trochu chladno.

Čtvrtek 9. únor

Cremona je nemocný, proto žádná přednáška. Byl v Breře, pak v Dómu.³⁸

Pátek 10. únor

Eduard již musí opravdu pryč a čekáme na dopis, který nechce přijít.

³⁸ *Palazzo di Brera*, v něm umístěna *Pinacoteca di Brera*, nejproslulejší milánská obrazárna, a malířská akademie.

Samstag 11. Februar

Enkäufe gemacht. Eduard ist mit dem Mittagszuge nach Hause gefahren. Dann erhielt ich erst einen Brief von zu Hause und einen zweiten mit 20 Fl. ö.W. Ich schrieb gleich nach Hause. Zeitung bekommen.

Sonntag 12. Februar

Mit Prof. Adler und Buchhandler Fajni in Bonizo und in der Simonetto gewesen. Etwas Kopfschmerze gehabt. Abends die Neue Freie Presse in Trenk's Birreria (Galleria Vecchia) gelesen.

Montag 13. Februar

Früh furchtbaren Hunger. Etwas gearbeitet. Nachmittag auf den Bastionen gewesen. Nach dem pranzo zu Prof. Cremona gegangen und bis 8 Uhr geblieben. Er lies mir seine Abhandlung in 2 Bänden. Abends zu Hause einen Brief von Prag von Marie und Fritz gefunden und überlief meine Abhandlungen für Prof. Cremona. Im Cafe Europa und bei Trenk gewesen, in ersterem habe ich Dr. Ascoli getroffen.

Dinstag 14. Februar

Von Albin einen langen Brief mit einem Gedichte erhalten. An Albin und nach Hause geschrieben, Zeitungen bekommen. In der Ambrosiana gewesen. In der Vorlesung bei Cremona ($3\frac{1}{2}$). Abends im Caffee Gaveti mit Prof. Bertini, Jung, Loria und Guzzi. Abends etwas gelesen (Kabul).

Mittwoch 15. Februar

Um 10 Uhr aufgestanden. Etwas gearbeitet. Ambrosiana ist am Mittwoch zu.

Donnerstag 16. Februar

Bei Cremona in der Vorlesung gewesen. Sonst nichts besonders. Von zu Hause ein Brief.

Freitag 17. Februar

Verschlafen und deshalb nicht bei Cremona gewesen. Aus Angst um Eduard nicht schlafen gekommt bis 3 Uhr früh und deshalb verschlafen.

Sobota 11. únor

Dělal nákupy. Eduard odjel poledním vlakem domů. Pak teprve dostal dopis z domova a další s 20 zl. rak. čís.³⁹ Psal jsem hned domů. Dostal noviny.

Neděle 12. únor

S prof. Adlerem a knihkupcem Fajnim byli v Bonizu a v Simonettu. Měl trochu bolení hlavy. Večer četl Neu Freie Presse v Trenkové *birrerii* [tj. pivnice] (*Galleria Vecchia*).

Pondělí 13. únor

Ráno strašlivý hlad. Trochu pracoval. Odpoledne byl na bastionech. Po pranzu šel k prof. Cremonovi a do osmi hodin tam zůstal. Četl mi své pojednání ve dvou svazcích. Večer doma našel dopis z Prahy od Marie a Fritze a překládal svá pojednání pro prof. Cremonu. Byl v kavárně Europa a u Trenka, v prvé potkal dr. Ascoliho.

Úterý 14. únor

Obdržel od Albína dlouhý dopis s básní. Napsal Albínovi a domů, dostal noviny. Byl v Ambrosianě.⁴⁰ Na přednášce u Cremony (v půl čtvrté). Večer v kavárně Gavetti s prof. Bertinim, Jungem, Loriou a Guzzim. Večer trochu četl (Kábul⁴¹).

Středa 15. únor

V deset hodin vstal. Něco pracoval. Ambrosiana je ve středu zavřena.

Čtvrtek 16. únor

Byl u Cremony na přednášce. Jinak nic zvláštního. Dopis z domova.

Pátek 17. únor

Zaspal a proto nebyl u Cremony. Ze strachu o Eduarda nešel spát do tří hodin do rána a proto zaspal.

³⁹ Dvacet zlatých rakouské měny (rakouského čísla).

⁴⁰ *Biblioteca Ambrosiana*, proslulá knihovna v Miláně.

⁴¹ Míneň román Ludwiga Ferdinanda Stolleho (1806–1872) *Dědictví v Kábulu – Die Erbschaft in Kabul* (1842).

Samstag 18. Februar

Nichts besonders. Nach Hause geschrieben und an Krejčí die fysikalische Arbeit gesandt, von zu Hause einen Brief bekommen. Nachmittags bei Cremona in der Vorlesung über Flächen. Er ist doch ein Mordkerl.

Sonntag 19/2

Früh nach der Colazione mit Prof. Adler und Platner nach Crescenzago (5 kilom. von Mailand) gegangen, ein Gläschen Wein getrunken. Abends mit der Frau Ducco und der kleinen Anetta im Teatro Lungine gewesen, wo die Zöglinge ein 3 aktiges Drama (Soliman), dann den zweiten Akt der opera buffa: „Pipele“ (von di Ferrini) gaben. Besonders letzteres sehr gelungen. Etwas gelesen und buona notte.

Montag

Prof. Adler ist verkühlt und füllt das Bett. Ich musste zu Cremona gehen (gestern) um ihn Krank zu melden, wegen Statt zu haben in den Examina. Von Fotr einen Brief bekommen. Sonst nichts neues.

Dinstag 21.

Die Bibliothek in der Ambrosiana ist für die ganze Woche geschlossen. Von der Marie einen Brief (mit Geld) bekommen. Die Zeitung kaufe jetzt regelmässig ins Haus, was sehr angenehm ist. Bei Cremona in der Vorlesung gewesen und dann die Herrn Bertini und Ascoli begleitet. Letzterer klagte über Nervenschwachheit (?). Abends wieder im Teatro Lungine mit Frau und zwei kleinen Watschligen, alten Jungfern (Pipele) gewesen, nebst deren Bruder, der am Conservatoir Napoléon Prefektes sein soll. Man gab: l'Avaro (eine Comedie), eine Farse (Stück mit zwei Personen) und dann Pipele (ging besser).

Mittwoch 22.

Überall Vorbereitungen zum Carnevalone. Wetter prächtig. In der giardini publici tummelt es sich schon stark herum. Von der Mutter und Marie einen Brief bekommen und auch gleich gern wartet. Abends gearbeitet, getummelt, mit dem Amerikaner politisiert und dann zu Trenk wegen der Reichsratheröffnung (Kabul)

Donnerstag 23/2

Erster Tag der Carnevalone. Nach dem Frühstück ins Caffee dell'Europa um sich das Treiben angesehen. Es ist sehenswert. Um 2 begann der Corso mit dem Corriandoli, dolce und fiori werfen. Ich ging noch mit heiler Haut durch. Später gingen wir am Corso zu einem Freunde des Prof. Adler (in 5ten Stock), von wo wir das Ganze recht gut überblickten. Das Treiben ist herrlich.

Sobota 18. únor

Nic zvláštního. Napsal domů a Krejčímu poslal fyzikální práci, z domova obdržel dopis. Odpoledne u Cremony na přednášce o plochách. Je to ale hromský chlapík!

Neděle 19/2

Ráno po colazione [tj. snídaně] šel s prof. Adlerem a Platnerem do Crescen-zaga (5 km od Milána) vypít sklenku vína. Večer byl s paní Ducco a ma-lou Anettou v *Teatro Lunge*, kde chovanci dávali tříaktové drama (Soliman) a pak druhý akt opery buffy „Pipele“ (od di Ferriniho). Zvláště poslední velmi podařený. Něco četl a *buona notte*.

Pondělí

Prof. Adler je nachlazen a zabírá postel. Musel jsem jít ke Cremonovi (včera), abych ho nahlásil jako nemocného, aby zaň měl zástup na zkoušky. Dostal dopis od fotra. Jinak nic nového.

Úterý 21.

Knihovna v Ambrosianě je po celý týden uzavřená. Dostal dopis od Marie (s penězi). Noviny si teď pravidelně kupuji domů, což je velmi příjemné. Byl u Cremony na přednášce a pak vyprovázel pány Bertiniho a Ascoliho. Poslední si stěžoval na nervovou slabost (?). Večer opět byl v *Teatro Lunge* s paní a dvěma malými batolaty, starou pannou (*pipele*) spolu s jejím bratrem, který by měl být prefektem na *Conservatoir Napoléon*. Dávali: Lakomec (komedie), Jalovice (kus s dvěma osobami) a pak Pipele (šla lépe).

Středa 22.

Všude přípravy na *carnevalone* [prodloužený masopust (přes první postní týden)]. Počasí nádherné. V *giardini pubblici* [tj. veřejný park] je již silný ruch. Dostal dopis od matky a Marie a takové čekám rád. Večer pracoval, rejdlil, s Američanem politisoval a pak k Trenkovi kvůli zahájení Říšské rady. (Kábul)

Čtvrtek 23/2

První den *carnevalone*. Po snídání do kavárny *Dell'Europa* sledovat ruch. Ve dvě začalo *corso* [tj. průvod] s vrháním *corriandoli*, *dolce a fiori* [tj. konfety, cukroví a květy]. Sotva jsem prošel se zdravou kůží. Později jsme šli na *Corso* k jednomu příteli prof. Adlera (v 5. poschodí), odkud jsme vše dobře přehlédli. To hemžení je nádherné.

Freitag 24/2

Früh noch im Bett einen langen Brief von Pelz und Nachmittags einen Brief von Eduard, Marie und Fritz erhalten. (*Samé šibřinky, aby do nich tisíc hromů udeřilo, a o tom, nač se ptám, nic, ani slovíčko, taky nebudu ode dneška psát ani slova, dokud nedostanu odpovědi.*) Heute zweiter Tag des Carnevalone. Eheste elegante Cavalerie, dann Corso der nobilen Welt ohne Corriandoli, aber mit dolci und fiori. Etwas gearbeitet. An Schrötter nach Wien geschrieben wegen Berichtigung des letzten Aufsatzes. Auch von zu Hause Abdrücke und ein Programm der Technik erhalten. (*Zrovna hraje flašinet před oknem onu písničku co Jenda při balletu z „Kovářny“ zpívá lalála lá ect. ...*)

Samstag 25. Februar

An Albin geschrieben. Dasselbe Spektakel mit den Coriandoli so wie Donnerstag, aber etwas eleganter. Wetter sehr schön.

Sonntag 26. Februar

Nach dem Frühstück in Greco in dem Cascina dei pommi gewesen. Zu Hause einen Brief von Prag (*fotr, Eda*) und einen von Albin gefunden. Den Corso gala angesehen, den ersten Schmetterling gesehen.

Montag 27/II

Nichts besonders. Die Stadthat das alte ruhige Aussehen, was mir sehr lieb ist. Nachmittag in der Ambrosiana gewesen und für Schlömilch gearbeitet. Dann den Pštross gesucht (Stefangasse 229), aber so eine Gasse und so ein Nummer gibt es hier gar nicht. Das ganze scheint ein Humbug zu sein. Hol den Pstross samt und sonders der Teufel!

Dinstag 28. Februar

In der Ambrosiana die Sache für Schlömilch benötigt. Dann zu Cremona in der Vorlesung gegangen. Casorati versprach mir den nächsten Samstag seine Vorlesungen über Rieman's Theorien zu beginnen. Brioschi wird gerade nicht anfangen, weil er morgen in Florenz wieder sein muss. Abends war ich bei Dr. Jung, von welchem ich drei Aufsätze erhielt und ihm versprach, dass ich ihm meine *škváry* gebe. Er sagte mir, er hätte an Bataglini nach Neapel geschrieben, dass ich mich hier wegen Cremona aufhalte und Bataglini antwortete, dass es sehr ehrend (?) für Cremona sei. Sonst nicht besonders. Die Kabulgeschichte beendet und einen anderen Roman von Stolle genommen, nämlich: „Der Weltbürger“, ist aber nicht mehr so hübsch.

Pátek 24/2

Obdržel ráno ještě v posteli dlouhý dopis od Pelze a odpoledne dopis od Eduarda, Marie a Frice. (Samé šibřinky, aby do nich tisíc hromů udeřilo, a o tom, nač se ptám, nic, ani slovíčko, taky nebudu ode dneška psát ani slova, dokud nedostanu odpovědi.) Dnes druhý den *carnevalone*. Nejdříve elegantní kavalerie, pak *corso* vznešeného světa bez *corriandoli*, ale s *dolci* a *fiori*. Něco pracoval. Napsal Schrötterovi do Vídně kvůli opravám [snad korekturám] posledního článku. Také z domova dostal výtisky a program Techniky. (*Zrovna hraje flašinet před oknem onu písničku, co Jenda při balletu z „Kovárný“ zpívá lalála lá ect. ...*)

Sobota 25. únor

Psal Albínovi. Stejný spektakl s *corriandoli* jako ve čtvrtek, ale o něco elegantnější. Počasí velmi pěkné.

Neděle 26. únor

Po snídani v Greco byl v *Cascina dei pomi* [tj. na ovocnářském statku]. Doma našel dopis z Prahy (fotr, Eda) a od Albína. Sledoval *corso gala*, viděl prvního motýla.

Pondělí 27/II

Nic zvláštního. Město má staré klidné vzezření, což je mi velmi milé. Odpoledne byl v Ambrosianě a pracoval pro Schlömilcha. Pak hledal Pštrossa (Štěpánská ulice 229), ale taková ulice a takové číslo tady vůbec nejsou. Celé to vypadá jako humbug. Ať celého Pštrossa vezme čert!

Úterý 28. únor

V Ambrosianě potřeboval věci pro Schlömilcha. Pak šel ke Cremonovi na přednášku. Casorati mi slíbil příští sobotu zahájit své přednášky o Riemannových teoriích. Briosci teď nebude nic začínat, neboť zítra musí být zase ve Florencii. Večer jsem byl u dr. Junga, od něhož jsem obdržel tři články a slíbil mu, že mu dám své škváry. Řekl mi, že napsal Bataglinimu do Neapole, že já zde pobývám kvůli Cremonovi a Bataglini mu odpověděl, že to je velká čest (?) pro Cremonu. Jinak nic zvláštního. Kábulský příběh skončil, vzal jsem si jiný román od Stolleho, konkrétně „Světobčana“, už to však není tak pěkné.⁴²

⁴² V únoru dokončil Emil Weyr práci [W49].

Mittwoch 1. März 1871

Für die Annali etwas über rationale Raumcurven angefangen (italienisch). In den giardini publici Stolle gelesen. Nach Hause und an Pelz geschrieben. Mich rasieren und haarscheeren lassen (beim Vaniglio). Nach dem Pranzo im Cafe di Roma mit Prof. Adler gewesen (Via del pesce) wegen eines Sachsen, Namens Loeffler, welcher italienisch lernen will. Abends im Cafe Europa, dasselbst die Danksagung der Eltern Hoffman zur Kolin (in der Nar. Listy) gelesen, für die Theilnahme am Begräbniss ihres Sohnes Franz (mein Mitschüler aus der III. und IV. Realschule), welcher sich erschossen hatte. Dann war ein heisser Kampf mit dem franzosenfeindlichen Amerikaner, welcher ein Abendblatt des Corriere di Milano mit den Friedensbedingungen mithatte.

Donnerstag 2. März 1871

Früh von 9–10 in der Vorlesung bei Cremona und nachher mit ihm im Lesezimmer beim Kamin gewesen. Er sagte mir aufs Schiaparelli, bereits wegen mir unterrichtet ist, so dass ich jeden Augenblick in die Brera kann, um dort oder im Instituto lombardo, dessen Sekretär er ist, zu arbeiten. Cremona sprach dann über die Transequation, die er bei der Abbildung der Kummer'schen Fläche auf eine Ebene beruht und wobei die Ebene einer raumsystemer Flächen 2ten Grades entsprechen die durch einen festen Kugelschnitt gehen und in einem seiner Punkte eine feste Ebene berühren. Er meinte, dass wenn man es auf eine F2 anwendet, eine interessante spezielle Kummersche Fläche zum Vorschein kommt. Dann begleitete ich ihn nach Hause, wobei wir auf Steiners Schule zu sprechen kamen. Er halt Schröter für den besten und sagt, er hätte gehört, dass Steuer bei der Bearbeitung der Flächen III. Grades Manuskript von Steiner's Vorlesungen gehabt hätte. Solche ungedruckte Manuskripte sollen sich vorfinden. Abends gehe ich zu Cremona um ihm meine und Eduard's Abhandlungen zu geben. Ich reime mich auch auf die Mittheilung, die er mir machte: „Brioschi mit Casorati kamen auf einer grösseren Reise nach Paris und wurden von Chasles zu Tische geladen und zwar gleichzeitig mit Steiner und Poncelet. Während Chasles neutral blieb, schimpfte Steiner auf ihn und auf Poncelet und letzterer auf Steiner und Chasles.“ Das ist doch wirklich köstlich.⁴³ *Večer jsem šel v 6½ hodiny ke Cremonovi, ...*

⁴³ Dále deník pokračuje česky.

Středa 1. března 1871

Pro *Annali*⁴⁴ začal něco o racionálních prostorových křivkách (italsky). V *Giardini pubblici* četl Stolleho. Napsal domů a Pelzovi. Nechal se oholit a ostříhat (u *Vaniglio*). Po pranzu byl v kavárně *di Roma* (*Via del pesce* – Rybí ulice) s prof. Adlerem kvůli jednomu Sasovi, jménem Loeffler, který se chce učit italsky. Večer v kavárně Europa taktéž četl (v Národních listech) poděkování rodičů Hoffmana z Kolina za účast na pohřbu jejich syna Františka (můj spolužák z III. a IV. reálky), který se zastřelil. Pak nastal ostrý boj s protifrancouzským Američanem, který měl sebou večerní vydání *Corriere di Milano* s mírovými podmínkami.

Čtvrtek 2. března 1871

Ráno od devíti do deseti na přednášce u Cremony a pak s ním v čítárně u krbu. Odkázal mě na Schiaparelliho, již je o mně zpraven, takže kdykoliv mohu pracovat v Breře a nebo v Lombardském institutu, jehož je sekretářem. Cremona potom mluvil o transsekvencích, které on zakládá při zobrazení Kummerovy plochy na rovinu, přičemž tato rovina odpovídá nějakému prostorovému systému ploch 2. řádu, které vedou nějakou pevnou kuželosečkou a v jednom bodě se nějaké pevné roviny dotýkají. Mínil, že když se to použije na F_2 , objeví se jedna zajímavá speciální Kummerova plocha. Pak jsem ho doprovázel domů, přičemž přišla řeč na Steinerovu školu. Považuje za nejlepšího Schrötera a říká, že slyšel, že Steuer při vyšetřování ploch třetího řádu měl asi rukopis Steinerových přednášek. Takovéto nevydané rukopisy se mají vyhledávat. Večer jdu ke Cremonovi, abych mu dal svá a Eduardova pojednání. Vyrovnávám se se sdělením, které mi učinil: „Brioschi s Casoratim se vydali na větší cestu do Paříže a byli Chaslesem pozváni ke stolu a to současně se Steinerem a Ponceletem. Zatímco Chasles zůstával neutrální, nadával Steiner na něho a na Ponceleta a ten na Steiner a Chaslesa.“⁴⁵ No to je přece opravdu pikantní.⁴⁶ Večer jsem šel v $6\frac{1}{2}$ hodiny ke Cremonovi, ...

⁴⁴ *Annali di matematica pura ed applicata* založil roku 1859 F. Brioschi. Od roku 1867 časopis redigovali F. Brioschi a L. Cremona.

⁴⁵ J. Steiner zemřel roku 1863, několik posledních let byl vážně nemocen, nepřednášel a jistě necestoval. V době Weyrova pobytu v Itálii byla tedy historka alespoň deset let stará. Navíc J. Steiner patrně neuměl francouzsky a M. Chasles se ve svém *Aperçu* (2. vydání, 1875, str. 215) přiznal, že neumí německy. Proto ta neutralita.

⁴⁶ Zde končí německá část deníku.